



FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

FUMO 2024-2028

VISIEDOCUMENT

Bescherming van het milieu is onze tweede natuur

INHOUDSOPGAVE

1. WAAR STAAN WE NU?	2
De FUMO anno 2024	2
Een werkende strategie	3
Hoe is deze strategische koers tot stand gekomen?	3
Onze missie	3
2. WAAR WILLEN WE NAARTOE?	4
Landelijke en maatschappelijke ontwikkelingen	4
Onze visie	5
Onze kernwaarden	6
We werken vanuit drie pijlers	7
3. UITGANGSPUNTEN VOOR DE STRATEGIE	8
4. ACTIES DIE WE (DOOR)ONTWIKKELEN DE AANKOMENDE TWEE JAAR	10
5. DE (FINANCIËLE) IMPACT	11

LEESWIJZER

Dit visiedocument is zowel een verhaal voor 2024, als een agenda voor de komende jaren. We beschrijven in dit document wat onze missie is en wat de belangrijkste uitdagingen voor omgevingsdiensten zijn. We vertellen onze toekomstdroom (onze visie) en ambities. En hoe we die droom willen verwezenlijken.

Ten slotte geven we aan welke (vervolg)stappen we willen zetten in 2024 en andere jaren. Dat doen we niet in detail. Juist omdat we veel acties samen met onze deelnemers, professionals en partners willen vormgeven. Het zijn onze gezamenlijke stappen op weg naar 2028. Op weg naar een veilige en gezonde leefomgeving waarin we samen zorgen voor het milieu.

1. WAAR STAAN WE NU?

DE FUMO ANNO 2024

De Fryske Útfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) is de omgevingsdienst van Fryslân. De FUMO is opgericht in 2014. De FUMO is de uitvoeringsorganisatie van 18 Friese gemeenten, het Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân. De dienst heeft de juridische vorm van een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

De omgevingsdiensten zijn opgericht om een kwaliteitsslag te realiseren bij advies, vergunningverlening, toezicht en handhaving. De organisaties zijn daartoe in staat omdat zij beschikken over voldoende massa, kennis en ervaring. De werkzaamheden bestaan uit de uitvoering van zogenaamde basis- en plustaken op het gebied van de fysieke leefomgeving.

Waar de taken van de FUMO nu veelal gericht zijn op vergunningverlening, toezicht en handhaving, vragen onze deelnemers en het bedrijfsleven – in lijn met de huidige tijdgeest – een doorontwikkeling om te handelen in een bredere context. Op het gebied van milieu is er sprake van een aantal grote maatschappelijke

opgaven, waaronder klimaat, energietransitie, zeer zorgwekkende stoffen en het bestrijden van (ondermijnende) milieucriminaliteit.

Daarnaast is de Omgevingswet in werking getreden, die houvast moet bieden bij de toekomstige inrichting van onze leefomgeving. De FUMO is als spil op het gebied van milieu en natuur, vanzelfsprekend van toegevoegde waarde voor de ontwikkeling van Fryslân. Sinds de oprichting van de FUMO staan in verschillende documenten de missie en visie van de FUMO

verwoord. Vaak net iets anders beschreven maar qua impact gelijk aan elkaar.

De FUMO bevindt zich net als haar deelnemers in een snel veranderende omgeving en daarom is het goed regelmatig te onderzoeken of de missie en de visie van de FUMO nog aansluit of moet worden aangepast. Dit uit zich bijvoorbeeld in een discussie omtrent de definiëring van een stof als product of afvalstof en de rol van advisering als bijvoorbeeld in de casus ketenonderzoek ‘co-vergisters’.



EEN WERKENDE STRATEGIE

Onze strategische koers richt zich op de jaren 2024-2028. Belangrijkste kenmerk van onze koers is het neerzetten van ambitie, een stip op de horizon om ons op te richten. De koers vormt de basis voor de samenwerking tussen FUMO en de deelnemers. Dat betekent dat we langs deze lijnen gaan sturen, monitoren en verantwoorden.

HOE IS DEZE STRATEGISCHE KOERS TOT STAND GEKOMEN?

In het licht van waar we nu staan heeft de FUMO beoordeeld of de bestaande missie en de visie nog toekomstbestendig is. Een grote groep belanghebbenden is hiervoor geraadpleegd en heeft input geleverd: sessie met het dagelijks bestuur, een sessie met het vergunningen, toezicht en handhaving (VTH)-managementoverleg, een sessie met de ondernemingsraad en een sessie met onze eigen professionals van de FUMO.

Bij de gesprekken over de missie en de visie van de FUMO is gebruik gemaakt van het businessmodel van de FUMO. De uitwerking van de onderdelen van het businessmodel zijn met uitzondering van de waardepropositie, als leidraad gegeven tijdens de verschillende sessies voor de uitwerking van de waardepropositie van de FUMO. Het concept van de herijkte missie en visie is vervolgens in juni 2022 voorgelegd aan het VTH-managementoverleg en de (nieuwe) leden van het algemeen bestuur. Met deze combinatie van tempo en betrokkenheid hebben we een breed gedragen strategie opgesteld. In 2022 is de missie en visie voorgelegd aan het AB en op verzoek van het AB daarna gedeeld met de Colleges/DB en Staten, Raden en AB. Op basis van hun inbreng is de missie en visie vervolgens aangepast.



ONZE MISSIE

Het milieu is een belangrijke voorwaarde voor de kwaliteit van leven. Voor mensen, dieren en planten. Wij staan voor een schone, veilige en duurzame leefomgeving in Fryslân. Wij zijn ervan overtuigd dat we dat alleen door samenwerking kunnen bereiken. We hebben voldoende kennis voor de uitvoering van ons wettelijke takenpakket en in voorkomende gevallen voor het plustakenpakket.

2. WAAR WILLEN WE NAARTOE?

LANDELIJKE EN MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

Onze samenleving verandert in een hoog tempo. Hiernaast omschrijven we drie ontwikkelingen die een enorme impact hebben op onze organisatie. Ontwikkelingen die we niet los van elkaar kunnen zien. Deze ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving vragen om een doorontwikkeling van de rol van de FUMO en extra inspanningen van de overheid.

De FUMO ondersteunt haar opdrachtgevers in de voorbereiding (ontwikkeling en innovatie) en in uitvoering. En houdt daarbij rekening met de door de opdrachtgevers gewenste maatschappelijke effecten. Om hieraan goed invulling te geven, is het noodzakelijk dat FUMO nabij is en dat ook de opdrachtgevers de FUMO in staat stellen nabij te zijn. Door collectieve aanpak van regiobrede opgaven ontstaat synergie en efficiency.

1. INSPELEN OP MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Een gezonde, veilige en duurzame fysieke leefomgeving is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Hierin zijn ontwikkelingen zichtbaar voortkomend uit het klimaatakkoord, de transitie agrarische sector, de aanpak van fijnstof en de landelijke ambitie voor een volledig circulaire economie in 2050. Omdat deze ontwikkelingen impact hebben op de overheidsinstellingen en bedrijven in onze werkomgeving zullen deze ontwikkelingen ook consequenties hebben voor de FUMO.

Zo dient de FUMO te investeren in kennisontwikkeling rond milieuthema's als duurzaamheid, energie en de hernieuwde aandacht voor milieuproblematiek (stikstof, PFAS en afval). Om zo gezamenlijk in het VTH stelsel bij te dragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, aan het voorkomen van (vermijdbare) milieuschade en aan het aanpakken van de (milieu)problematiek. Hiermee voldoen we ook meer aan de oproep vanuit het bedrijfsleven om Omgevingsdiensten eerder te betrekken bij initiatieven en inhoudelijk te laten adviseren op de transitieopgaven.

Hoe kunnen we met in acht name van deze ontwikkelingen en vraagstukken de beperkte ruimte in Nederland benutten en de eventuele risico's beperken? De FUMO kan gemeenten en provincie hierover (beleidsmatig en inhoudelijk) adviseren, bijvoorbeeld voor omgevingsplannen. Uiteraard nemen we in de advisering in het kader van uitvoering en handhaving ook deze ontwikkelingen mee.

2. VERSTERKING VAN HET VTH-STELSEL

Er verschenen in de afgelopen jaren meerdere onderzoeksrapporten (o.a. Rapport Berenschot, juni 2017 en het advies van de commissie van Aartsen, 2019). Deze onderzoeken richten zich op de versterking van de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken en de rol van de omgevingsdiensten.

Ter opvolging van de aanbevelingen van de commissie van Aartsen is er een interbestuurlijk programmaplan opgestart: versterking VTH-stelsel (IBP).

Het IBP VTH bevat concrete handvatten en aanbevelingen voor de doorontwikkeling van alle omgevingsdiensten. Het Rijk, de VNG, IPO en Unie van Waterschappen hebben middels een overeenkomst aangegeven met deze handvatten aan de slag te gaan. De doorontwikkeling richt zich o.a. op datagedreven en innovatief werken waarbij het effect en de efficiëntie van de uitvoering wordt verscherpt. Zodat schaarse middelen overeenkomstig de situatie bij de deelnemers worden ingezet.

Om als FUMO de gewenste doorontwikkeling te kunnen maken, is het belangrijk dat we onder andere voldoen aan de robuustheidscriteria van het IBP VTH. Tijdens de vergadering van het algemeen bestuur van 11 april 2024 is er een klankbordgroep robuustheid samengesteld om gezamenlijk toe te werken naar een robuuste omgevingsdienst.

3. DE OMGEVINGSWET EN IMPACT OP MANIER VAN WERKEN

Deze wet betekent een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving rondom de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. In de Omgevingswet zijn alle wetten, die invloed hebben op de ruimtelijke ordening, aan elkaar gekoppeld in de toepassing van regelgeving en uitvoering.

De wet beoogt het vergroten van de inzichtelijkheid en het gebruikersgemak, het versnellen van de besluitvorming, meer lokale afwegingsruimte en een samenhangende benadering.

De herziening heeft impact op de manier van werken, de cultuur, het juridisch en technisch instrumentarium. Ook heeft het impact op de beschikbaarheid van middelen: er kunnen of moeten andere keuzes worden gemaakt. Bij het opstellen van het uitvoeringsbeleid VTH moet daarom nagedacht worden over zaken als risicogestuurd en datagericht werken om een efficiencyslag mogelijk te maken. Hierdoor kunnen de schaarse financiële middelen van de deelnemers optimaal worden benut.



ONZE VISIE

Onze professionals leveren een actieve bijdrage aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving, voor nu en de generaties na ons. Van proactief, onafhankelijk en integraal advies bij huidige toekomstige regelgeving, bij innovatie en bij complexe maatschappelijke vraagstukken tot uitvoering en handhaving. Met oog voor de belangen van alle betrokken partijen. We zijn een robuuste organisatie met veel kennis op het gebied van milieu. Met een slimme, datagedreven uitvoering van omgevingsbeleid. Hierbij hebben we een positieve invloed op het verbinden van het collectief binnen Fryslân vanuit het gedachtengoed van één overheid.

Wij zorgen voor een aantrekkelijke werkomgeving voor mensen die onze passie delen. Samen bieden we onze partners en deelnemers meerwaarde door hen te ontzorgen vanuit een zelfbewuste en klantgerichte cultuur.

ONZE KERNWAARDEN

Wie zijn we en wat vinden we als organisatie belangrijk? Daar zeggen onze kernwaarden iets over. Eigenschappen die meer zeggen over onze cultuur en waarmee we aangeven hoe we ons werk doen. Onze missie, visie en kernwaarden ondersteunen en versterken elkaar.



SAMEN

- Samenwerken
- Verbinden
- Anticiperen/flexibel



BEWUST

- Omgevings- en organisatiebewust
- Politiek, bestuurlijk en ondernemers sensitief
- Inlevingsbewust
- Klantgericht
- Anticiperen/flexibel



DESKUNDIG

- Integer
- Objectief
- Kennis op orde
- Feitelijke advisering
- Professioneel
- Vakmanschap

ONZE DOELEN

WE WERKEN VANUIT DRIE PIJLERS

1

De FUMO is voldoende toegerust voor de uitvoering van haar wettelijke takenpakket en in voorkomende gevallen voor het plus-takenpakket. Ook in relatie tot bestaande en nieuwe maatschappelijke milieuproblemen met thema's als bodem, geluid, externe veiligheid, duurzaamheid, energie, klimaat, circulaire economie en realiseert daarvoor ook de uitvoering en handhaving.

- We voldoen aan wet- en regelgeving en afgesproken kaders zoals de producten en dienstencatalogus (PDC) en kwaliteitscriteria 2.3.
- We anticiperen op toekomstige behoefte door aanbod-gestuurd te werken, hetgeen resulteert in meer adviesvragen.
- We hebben inzicht in het netwerk en leveren een actieve bijdrage hierin.
- We zorgen voor een goede match tussen vraag en aanbod van de opdrachtgevers op het gebied van complexe milieuvraagstukken.

2

De FUMO is de gewilde, onafhankelijke gewaardeerde en niet meer te ontlopen partner in Fryslân bij de huidige en nieuwe taken op het gebied van leefomgeving en milieu door onze continue klantgerichte, resultaatgerichte en verbindende cultuur.

- We voeren voor meer dan de helft van het aantal opdrachtgevers alle milieutaken uit.
- We hanteren realistische en marktconforme (omgevingsdiensten) kengetallen.
- We behandelen adviesvragen op het gebied van omgevingsvisies en omgevingsplannen.

3

De FUMO is de vanzelfsprekende werkgever in Fryslân op het gebied van leefomgeving en milieu voor advisering en uitvoering en handhaving.

- Zowel onze naamsbekendheid als ons imago is gegroeid.
- De gemiddelde waardering van onze medewerkers (medewerkerstevredenheidsonderzoek) is ruim voldoende.
- De FUMO zorgt voor marktconforme arbeidsvoorwaarden.
- Bij de FUMO werken we veilig. Informatiebeveiliging en veilig uitvoeren van het werk staat centraal.

3. UITGANGSPUNTEN VOOR DE STRATEGIE

INVESTEREN IN VOORUITGANG

Door de wisselwerking tussen de deelnemers en de FUMO versterken we elkaar.

KIJKEN OVER GRENZEN HEEN

Dat blijven we doen. Als FUMO hebben we bij de uitvoering van onze taken een regionale blik, we werken vanuit het collectief. We kunnen prioriteiten stellen vanuit een helicopterview. Anderzijds kijken we verder in het kader van ontwikkelingen. In noordelijk verband, maar ook bij andere omgevingsdiensten. Wat kunnen we daarvan leren? Op het gebied van technologie, uitvoeringsmethoden en arbeidsmarkt.

AFSPRAAK IS AFSPRAAK

We adviseren met inhoudelijke meerwaarde binnen de afgesproken middelen. Afspraken die zijn gemaakt komen we na. Mocht dit niet lukken dan nemen we hierover contact op met de deelnemer.

GROOT DENKEN, KLEIN DOEN

We hebben ambitie. We werken aan deze ambitie door kleine stappen te maken met onze droom voor ogen. We denken 'out of the box', brengen voorbeelden in beeld en gebruiken deze om van te leren en ons te laten inspireren.

ANDERE MENTALITEIT

Bij deze visie past een andere mentaliteit van alle betrokken partijen. Van verantwoord en bescheidenheid naar vooruitstrevend, van het individu naar samen en bovenal naar samen sterk. Kortom: met lef en vertrouwen.

STANDAARDISATIE WAAR HET KAN, MAATWERK WAAR HET WORDT GEVRAAGD

We zijn in staat om een bijdrage op meerdere niveaus te leveren: randvoorwaardelijk (beleid), bij concrete ruimtelijke ontwikkelingen (innovatie dienstverlening). FUMO wil de opdrachtgevers hierin ondersteunen door op het juiste moment de juiste expertise te leveren. De wijze waarop dit geschiedt sluit aan bij de gemaakte uniforme Fryslânbrede afspraken. Hierdoor zorgen we voor efficiency en eenduidigheid. En als de wens voor regionaal maatwerk er is? Dan sluiten we aan bij de doelstellingen van de opdrachtgever.

LATEN ZIEN DAT HET KAN

We willen laten zien dat onze droom realistisch is. Door voorbeelden uit de praktijk in beeld te brengen, die aantonen dat we juist samen kunnen zorgen voor een schone, veilige en duurzame leefomgeving in Fryslân. En door de zichtbaarheid van de omgevingsdienst FUMO en de mensen daarachter te vergroten.

SAMENWERKEN

In onze aanpak gaan we zoveel mogelijk werken in coalities van onze deelnemers, andere omgevingsdiensten en met andere partners. We willen het samenspel en de verbinding tussen al deze partijen versterken. Bijvoorbeeld door met een viertal gemeenten en een ketenpartner een coalitie te vormen en samen aan de slag te gaan met een specifiek thema of vraagstuk.



4. ACTIES DIE WE (DOOR)ONTWIKKELEN DE KOMENDE TWEE JAAR



5. DE (FINANCIËLE) IMPACT

De FUMO opereert onafhankelijk en biedt integraal ondersteuning en advies bij huidige én toekomstige regelgeving, bij innovatie, bij complexe milieuvraagstukken en bij initiatieven waarbij het milieu beschermd, dan wel benut kan worden. Hierbij is het een deskundige organisatie met veel expertise en beschikbare data gericht op de uitvoering van het wettelijke basistakenpakket en in voorkomende gevallen voor het plustakenpakket. Dit betreft een groot aantal thema's die terugkomen in de gemeentelijke en provinciale beleidskaders en regelgeving omtrent de fysieke leefomgeving. Op deze wijze kan de FUMO haar deelnemers ondersteunen en adviseren bij onder andere het vormgeven van de omgevingsvisies, omgevingsprogramma's, omgevingsplannen en de omgevingsverordening. De realisatie van deze ambitie vraagt om een gezamenlijke aanpak. Dit zal uitgewerkt worden in de regionale uitvoeringsstrategie VTH waarbij kosten inzichtelijk worden gemaakt.

(ZELF)BEWUST KLANTGERICHT

- Adviseur Omgevingswet concernbreed, 1 fte. Regievoering op implementatie en uitvoering Omgevingswet en advisering over de kerninstrumenten van de Omgevingswet.
- Netwerk en partners in kaart hebben en houden, dit vraagt meer netwerken en scheiding regulier werk en projecten beleidsadviseurs.
- Ophalen wat elders is ontwikkeld en delen van onze ontwikkelingen.

RUIMTE VOOR ONTWIKKELING

- Uitbreiding van 3 fte op actuele specialistische milieuthema's zoals zeer zorgwekkende stoffen, energie en circulaire economie.
- Samenwerken met (aantal) deelnemers, partners en externe partijen.

PROFESSIONALS

- Kwalitatief en kwantitatief medewerkersbestand op orde.
- Competentieontwikkeling professionals in onder andere adviseursrol, netwerken, politieke sensitiviteit.
- Ruimte voor deskundigheidsbevordering.
- Uitvoeren inwerkprogramma's voor nieuwe onervaren medewerkers (starters).

ONDERSTEUNING

- Systemen goed, stabiel doch flexibel ingericht, voorzien van de juiste zaak- en stuurinformatie en geborgd door kwalitatief functioneel beheer en servicedesk (I-visie).
- Procesbeheersing goed inrichten ten behoeve van verdere optimalisatie.
- Professionalisering projectorganisatie en begeleiding binnen de FUMO.

Voor de onderdelen 'adviseur Omgevingswet' en 'actuele specialistische milieuthema's' geldt dat er sprake is van een uitbreiding met financiële consequenties. In dit document geven we alvast een eerste inkijk. De volledige onderbouwing voor deze uitbreidingen wordt meegenomen in de Kadernota 2026-2030, waar ook andere ontwikkelingen met financiële consequenties in staan die geen verband houden met deze missie en visie. Hierdoor is het mogelijk om bij de behandeling van deze Kadernota een integrale afweging te maken en tot besluitvorming te kunnen komen.

FUNCTIE ADVISEUR OMGEVINGSWET

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024, is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving grotendeels gedecentraliseerd naar de gemeente. Het gemeentebestuur krijgt hiermee een grotere rol in beleid en regels, waarbij thema's als gezondheid, veiligheid, energietransitie, geluid, natuur, bodem en water integraal en samenhangend tegen elkaar afgewogen moeten worden in o.a. de

omgevingsvisie, het omgevingsplan en tijdens het proces van vergunningverlening. Dit heeft invloed op de taken en dienstverlening van de omgevingsdiensten, zoals de adviserende en regisserende rol. Ook vraagt dit een nieuwe blik op samenwerking, waarbij omgevingsdiensten standaard en eerder 'aan de voorkant' betrokken worden bij initiatieven en bij het vormgeven en toetsen van milieuregels. De expertise van omgevingsdiensten wordt dan ten volle

benut. Hierbij is het wel van belang dat binnen omgevingsdiensten capaciteit aanwezig is om een goede gesprekspartner te zijn voor bevoegd gezag, ten aanzien van de advisering bij o.a. initiatieven en bij het milieudeel van omgevingsplannen.

Met de functie 'Adviseur Omgevingswet' zijn we in staat om (nieuwe) ontwikkelingen en samenwerkingen die zich als gevolg van de

Omgevingswet binnen en buiten de FUMO afspelen, te signaleren, af te stemmen met interne en externe partijen (o.a. deelnemers) en deze te vertalen naar adviezen en consequenties voor de dienstverlening van de FUMO. Ook maakt deze functie het mogelijk om een bijdrage te leveren aan de (door)ontwikkeling, regievoering of aanjaagfunctie, implementatie en uitvoering van de kerninstrumenten. Denk daarbij aan regievoering op de inhoudelijke bijdragen van de FUMO aan omgevingsvisies, omgevingstafels en aan de integrale afweging van het milieudeel in de omgevingsplannen. De adviseur Omgevingswet zorgt ervoor dat de FUMO aan de voorkant van het proces betrokken is waardoor wij in overleg met het bedrijfsleven en deelnemers kunnen zorgen voor een zo optimaal mogelijk proces. Dit is ook de behoefte vanuit het bedrijfsleven. Daarnaast is het volgen van landelijke ontwikkelingen door deel te nemen aan bijeenkomsten en werkgroepen een belangrijk onderdeel van deze functie. Zodat deze ontwikkelingen vertaald kunnen worden naar intern beleid.

Financieel betekent dit € 115.000 per jaar (1 fte structureel).

UITBREIDING VAN 3 FTE OP ACTUELE SPECIALISTISCHE MILIEUTHEMA'S

Uit de analyse van de Commissie Van Aartsen blijkt dat er versterking nodig is om invulling te kunnen geven aan advisering die gebaseerd is op expertise bij integrale opgaven op regio- en gemeentelijk niveau. Deze versterking richt zich met name op capaciteit en kennis en kunde rond transitieopgaven en ontwikkelingen als zeer zorgwekkende stoffen, circulaire economie, klimaatadaptatie, duurzaamheid en energie.

Dat geldt ook voor Fryslân en de FUMO: ook de Friese bevoegde gezagen en het bedrijfsleven zijn aan de slag met genoemde transitieopgaven en ontwikkelingen en ook de FUMO dient te investeren in kennisontwikkeling rond milieuthema's als duurzaamheid, energie en de hernieuwde aandacht voor milieuproblematiek. Om zo gezamenlijk in het VTH-stelsel bij te dragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, aan het voorkomen van (vermijdbare) milieuschade en aan het aanpakken van de (milieu)problematiek.

Om als omgevingsdienst hierin onze adviserende en toetsende rol te kunnen innemen, bestaat binnen FUMO de noodzaak om te investeren in het personeelsbestand. We willen daarom investeren op actuele specialistische milieuthema's zoals zeer zorgwekkende stoffen, energie en circulaire economie door een uitbreiding van 3 fte te realiseren. Dit is nodig om te kunnen voldoen aan de toenemende vraag naar kennis en expertise door bevoegde gezagen en het bedrijfsleven, maar ook om de huidige kwetsbaarheid te verminderen. Het gaat hierbij om collectieve taken.

Financieel betekent dit € 345.000 per jaar (3 fte structureel).

